

MARXILAISUUS JA REVISIONISMI

*Kirjoitettu viimeistään
huhtikuun 3 (16) pnä 1908*

*Julkaistu v. 1908 kokoelmassa
„Karl Marx (1818—1883)”
Allekirjoitus: Vl. Iljin*

*Julkaistaan kokoelman
tekstin mukaan*

Tunnettu sananparsa kuuluu, että jos geometrian selviöt kajoaisivat ihmisten etuihin, niin ne varmasti kumottaisiin. Luonnonhistorialliset teoriat, jotka ovat kajonneet teologian vanhoihin ennakkoluuloihin, ovat aiheuttaneet ja aiheuttavat vielä nytkin mitä hurjinta taistelua. Ei ole ihme, että Marxin oppi, joka suoranaisesti palvelee nykyisen yhteiskunnan edistyneimmän luokan valistamista ja järjestämistä, osoittaa tämän luokan tehtävät ja todistaa, että nykyisen järjestelmän korvaaminen uudella järjestelmällä on — taloudellisen kehityksen vuoksi — väistämätöntä, ei ole ihme, että tämän opin on pitänyt ottaa taistellen jokainen askelensa elämäntiellä.

Ei kannata puhuakaan porvarillisesta tieteestä ja filosofiasta, joita viralliset professorit virallisesti opettavat tyhmistyttääkseen omistavien luokkien kasvavaa nuorisoa ja „harjaannuttaakseen” sitä käymään ulkoisten ja sisäisten vihollisten kimppuun. Tämä tiede ei halua kuullakaan marxilaisuudesta, vaan julistaa sen kumotuksi ja hävitettyksi; Marxia vastaan hyökkäilevät yhtä innokkaasti sekä nuoret tiedemiehet, jotka luovat itselleen karrieraa sosialismia kumoamalla, että ikäloput vanhukset, jotka vaalivat kaikenlaisten nukkavierujen „järjestelmien” testamenttia. Marxilaisuuden kasvu, sen aatteiden leviäminen ja lujittuminen työväenluokan keskuudessa, aiheuttaa ehdottomasti sen, että taajenevat ja kärjistyvät hyökkäilyt, joita porvaristo tekee marxilaisuutta vastaan, joka virallisen tieteen suorittaman „hävittämisensä” jälkeen tulee joka kerta yhä lujemmaksi, karaistuneemmaksi ja elinkykyisemmäksi.

Mutta niidenkään oppien keskuudessa, jotka ovat yhteydessä työväenluokan taisteluun ja ovat levinneet etupäässä proletariaatin keskuuteen, ei marxilaisuus saanut läheskään heti lujitetuksi asemaansa. Olemassaolonsa ensimmäisen puolivuosisadan (XIX vuosisadan 40-luvulta) marxilaisuus taisteli sille täysin vihamielisiä teorioita vastaan. 40-luvun ensi puoliskolla Marx ja Engels selvittivät välinsä radikaalisten nuorhegeliläisten kanssa, jotka olivat filosofisen idealismin kannalla. 40-luvun lopulla käydään taistelua taloudellisten oppien alalla — proudhonilaisuutta vastaan. Viisikymmenluku saattaa tämän taistelun päätökseen: niiden puolueiden ja oppien arvostelu, jotka paljastivat olemuksensa myrskyisänä 1848 vuotena. 60-luvulla taistelu siirtyy yleisen teorian alalta sellaiselle alalle, joka on läheisempi välittömälle työväenliikkeelle: bakuninilaisuuden karkottaminen Internationalesta. 70-luvun alussa Saksassa nousee lyhyeksi ajaksi etualalle proudhonisti Mülberger; — 70-luvun lopussa positivistisesti Dühring. Mutta kummankin vaikutus proletariaattiin on jo aivan mitätön. Marxilaisuus voittaa jo ehdottomasti kaikki muut työväenliikkeen ideologiat.

Viime vuosisadan 90-lukuun mennessä tämä voitto oli pääpiirteissään saavutettu täydellisesti. Vieläpä romaanisissakin maissa, joissa proudhonilaisuuden perinteet säilyivät kauimmin, työväenpuolueet tosiasiallisesti rakensivat ohjelmansa ja taktiikkansa marxilaiselle perustalle. Työväenliikkeen entistetty kansainvälinen järjestö — ajoittaisten kansainvälisten edustajakokousten muodossa — asettui heti ja miltei taistelutta kaikessa oleellisessa marxilaisuuden kannalle. Mutta kun marxilaisuus oli syrjäyttänyt kaikki vähänkin eheät sille vihamieliset opit, — alkoivat ne tendenssit, joita nämä opit ilmensivät, etsiä itselleen muita teitä. Taistelun muodot ja aiheet muuttuivat, mutta taistelu jatkui. Ja marxilaisuuden olemassaolon toinen puolivuosisata alkoi (viime vuosisadan 90-luku) marxilaisuuden sisäisen, marxilaisuudelle vihamielisen virtauksen taistelulla.

Tämä virtaus sai nimensä entisen ortodoksisen marxilaisen Bernsteinin mukaan, joka esitti Marxin oikomisen, Marxin tarkistuksen, revisionismin, äänekkäimmin ja täydellisimmin. Yksinpä Venäjälläkin, jossa ei-marxilainen sosialismi luonnollisesti — maan taloudellisen takapajui-

suuden vuoksi sekä sen tähden, että maorjuuden jätteiden painama talonpoikaisväestö oli vallitsevana,— on säilynyt kauimmin, yksinpä Venäjälläkin se kasvaa meidän nähtemme selvästi revisionismiksi. Maakysymyksessä (kaiken maan kunnallistamisohjelma) sekä ohjelman ja taktiikan yleisissä kysymyksissä meidän sosialinarodnikkimme yhä suuremmassa määrin korvaavat Marxin „oikaisuilla” vanhan, tavallaan eheän ja marxilaisuudelle perinjuurin vihamielisen järjestelmän kuoleentuvat, poislohkeavat jätteet.

Marxilaisuutta edeltänyt sosialismi on lyöty hajalle. Se jatkaa taistelua, ei enää omalla itsenäisellä maaperällä, vaan marxilaisuuden yleisellä maaperällä, revisionismina. Katsokaamme, millainen on revisionismin aatteellinen sisältö.

Filosofian alalla revisionismi on kulkenut porvarillisen professori-„tieteen” perässä. Professorit palasivat „takaisin Kantiin”,— ja revisionismi laahusti uuskantilaisten jäljessä, professorit toistelivat tuhat kertaa sanottuja pappistyperyyksiä filosofista materialismia vastaan,— ja alentuvasti hymyillen revisionistit mymisivät (sanasta sanaan viimeisen handbuchin * mukaan), että materialismi on aikoja sitten „kumottu”; professorit käsittelivät Hegeliä kuin „koiranraatoa”¹⁰ ja saarnaten itse idealismia, mutta vain tuhat kertaa matalampaa ja typerämpää kuin Hegelin idealismi, kohauttelivat halveksuvasti olkapäitään dialektiikan johdosta,— ja revisionistit taivalsivat heidän perässään tieteen filosofisen mataloittamisen suohon korvaten „konstikkaan” (ja vallankumouksellisen) dialektiikan „yksinkertaisella” (ja rauhallisella) „evoluutiolla”; professorit ansaitsivat virkapalkkansa sopeuttamalla sekä idealistisia että „kriittisiä” oppijärjestelmiään hallinneeseen keskiaikaiseen „filosofiaan” (s.o. teologiaan),— ja revisionistit lähenivät heitä yrittäen tehdä uskonnon „yksityisasiaksi”, ei nykyisen valtion suhteen, vaan edistyneimmän luokan puolueen suhteen.

Siitä, mikä todellinen luokkamerkitys oli tuollaisilla Marxiin tehdyillä „oikaisuilla”, ei tarvitse puhua — asia on itsestään selvä. Toteamme ainoastaan, että ainoa kansainvälisessä sosialidemokratiassa esiintynyt marxilainen, joka arvosteli revisionistien tässä suhteessa puhumia

* — käsikirjan. Toim.

uskomattomia typeryyksiä johdonmukaisen dialektisen materialismin kannalta, oli Plehanov. Tämän seikan päättävä korostaminen on sitäkin välttämättömämpää, kun meidän aikanamme tehdään syvästi virheellisiä yrityksiä viedä läpi vanhaa ja taantumuksellista filosofista rojua Plehanovin taktillisen opportunistin arvostelun lipun alla*.

Siirryttäessä poliittiseen taloustieteeseen on ennen kaikkea pantava merkille, että tällä alalla revisionistien „oikaisut” olivat paljoo monipuolisemmat ja perusteellisemmat; yleisöön koetettiin vaikuttaa „uusilla taloudellista kehitystä koskevilla tiedoilla”. Sanottiin, että keskitystä ja pientuotannon poistunkemista suurtuotannon taholta ei maatalouden alalla tapahdu lainkaan ja että kaupan ja teollisuuden alalla se tapahtuu äärettömän hitaasti. Sanottiin, että pulia on nyt harvemmin ja ne ovat tulleet lievemmiksi, että kartellit ja trustit luultavasti antavat pääomalle mahdollisuuden poistaa pulat kokonaan. Sanottiin, että „romahdusteoria”, jonka mukaan kapitalismi kulkee romahdusta kohti, ei pidä paikkaansa, koska on havaittavissa tendenssi luokkaristiriitojen heikkenemiseen ja lieventymiseen. Sanottiin vihdoin, että Marxin arvoteoriaakin olisi syytä oikoa Böhm-Bawerkin¹¹ mukaan.

Taistelu revisionisteja vastaan näistä kysymyksistä aiheutti kansainvälisen sosialismin teoreettisessa ajattelussa samanlaisen hedelmällisen elpymisen kuin Engsin polemiikki Dühringiä vastaan kaksikymmentä vuotta aikaisemmin. Revisionistien todisteita eriteltiin tosiasioiden ja numeroiden pohjalla. Todistettiin, että revisionistit kaunisteleivat järjestelmällisesti nykyistä pientuotantoa. Kumoamattomat tosiasiat todistavat *suurtuotannon* teknillisen ja kaupallisen paremmuuden pientuotantoon verrattuna, ei ainoastaan teollisuudessa, vaan maanviljelyksessäkin. Mutta maanviljelyksessä on paljoo heikommin kehittynyt tavarantuotanto, ja nykyaikaiset tilasto- ja taloustieteilijät pystyvät tavallisesti huonosti erottamaan ne maanviljelyksen erikoisalat (toisinaan jopa operaatiotkin), jotka ilmentävät maanviljelyksen edistyvää mukaanvetämistä maailmantalouden

* Ks. Bogdanovin, Bazarovin y.m. kirjaa „Kirjoitelmia marxilaisuuden filosofiasta”. Tässä ei ole tarpeellista eritellä tätä kirjaa, ja minun täytyy toistaiseksi rajoittaa ilmoittamaan, että lähitulevaisuudessa osoitan useissa kirjoituksissa tai erikoisessa kirjasessa, että *kaikki* se, mitä tekstissä on sanottu uuskantilaisista revisionisteista, koskee oleellisesti myös näitä „uusii” uus-humelaisia ja uus-berkeleylaisia revisionisteja. (Ks. Teokset, 14. osa. *Toim.*)

vaihtoon. Luontoistalouden raunioilla pientuotanto pysyy pystyssä ravinnon loputtoman huononemisen, kroonillisen nälän, työpäivän pidentämisen, karjan laadun ja sen hoidon huononemisen pohjalla, sanalla sanoen samoilla keinoilla, joilla käsityötuotantokin pysyi pystyssä kapitalistista manufaktuuriuotantoa vastaan. Jokainen tieteen ja tekniikan edistysaskel järkyttää väistämättömästi ja armottomasti pientuotannon perustoja kapitalistisessa yhteiskunnassa, ja sosialistisen taloustieteen tehtävä on tutkia tätä prosessia sen kaikissa, useinkin monimutkaisissa ja sotkuisissa muodoissa, todistaa pientuottajalle, että hänen on mahdotonta säilyä kapitalismin vallitessa, että talonpoikaistaloudella ei ole pelastusta kapitalismin vallitessa, että talonpojan on siirryttävä proletariaatin katsantokannalle. Revisionistit ovat tässä kysymyksessä tehneet tieteellisessä suhteessa syntiä yleistämällä pinnallisesti tosiasioita, joita he ovat poimineet yksipuolisesti, irrallisina kapitalismin koko järjestelmästä,— poliittisessa suhteessa he taas ovat tehneet sen synnin, että ovat kiertämättömästi, tahtoen tai tahtomattaan, kutsuneet talonpoikaa tai sysänneet talonpoikaa isännän katsantokannalle (s.o. porvariston katsantokannalle) sen sijaan, että olisivat sysänneet häntä vallankumouksellisen proletariaatin katsantokannalle.

Pulateorian ja romahdusteorian suhteen ovat revisionismin asiat olleet vielä hullummin. Vain aivan lyhyen ajan ja vain kaikkein lyhytnäköisimmät ihmiset ovat voineet ajatella Marxin opin perusteiden muuttamista joitakin vuosia kestäneen teollisen nousun ja kukoistuksen vaikutuksesta. Että pulat eivät ole ylielettyjä, sen näytti revisionisteille todellisuus hyvin nopeasti: kukoistuksen jälkeen seurasi pula. Erillisten pulien muodot, perättäisjärjestys ja kuva muuttuivat, mutta pulat jäivät kapitalistiseen järjestelmään välttämättömästi kuuluvaksi osaksi. Yhdistäessään tuotantoa kartellit ja trustit lisäsivät samalla kaikkien nähden tuotannon anarkiaa, proletariaatin aseman epävarmuutta ja pääoman harjoittamaa sortoa kärjistäen siten ennen kuulumattomassa määrässä luokkaristiriitoja. Että kapitalismi kulkee romahdusta kohti — niin erillisten poliittisten ja taloudellisten pulien mielessä kuin koko kapitalistisen järjestelmän täydellisen haaksirikonkin mielessä,— sen ovat osoittaneet erikoisen havainnollisesti ja erittäin laajoissa mitoissa juuri uusimmat jättiläistrustit. Äskeninen finanssipula

Amerikassa, hirvittävä työttömyyden kärjistyminen koko Euroopassa, puhumattakaan lähellä olevasta teollisuuspulasta, johon monet merkit viittaavat,— kaikki tämä on vienyt siihen, että kaikki, nähtävästi monet itse revisionisteistakin ovat unohtaneet revisionistien äskeiset „teoriat”. Mutta ei pidä unohtaa niitä opetuksia, joita tuo intelligenttimäinen horjunta on antanut työväenluokalle.

Arvoteoriasta on sanottava vain se, että revisionistit eivät ole antaneet siinä suhteessa kerrassaan mitään muuta kuin sangen hämääriä viittailuja ja huokauksia Böhmi-Bawerkin malliin ja että he sen vuoksi eivät ole jättäneet mitään jälkiä tieteellisen ajattelun kehitykseen.

Politiikan alalla revisionismi on koettanut tarkistaa todella marxilaisuuden perustan, nimittäin: luokkataistelun opin. Poliittinen vapaus, demokratia ja yleinen äänioikeus hävittävät pohjan luokkataistelulta,— sanottiin meille,— ja tekevät vääreksi „Kommunistisen manifestin” vanhan väitteen: työläisillä ei ole isänmaata. Demokratian aikana, koska vallitsee „enemmistön tahto”, valtiota ei muka saa pitää luokkaherruuden elimenä eikä kieltäytyä tekemästä liittoa edistysmielisen, sosialireformatorisen porvariston kanssa taantumuksellisia vastaan.

Eittävä näitä revisionistien vastaväitteet muodostivat melko eheärakenteisen katsomusten järjestelmän, — nimittäin: aikoja tunnettujen liberaalis-porvarillisten katsomusten järjestelmän. Liberaalit ovat aina sanoneet, että porvarillinen parlamentarismi hävittää luokat ja luokkajaon, koska äänioikeus, oikeus osallistua valtion asioihin on erotuksetta kaikilla kansalaisilla. Euroopan koko historia XIX vuosisadan toisella puoliskolla, koko Venäjän vallankumouksen historia XX vuosisadan alussa osoittaa silminnähtävästi, kuinka typeriä tuollaiset katsomukset ovat. Taloudelliset eroavaisuudet eivät heikkene, vaan voimistuvat ja kärjistyvät „demokraattisen” kapitalismin vapauden vallitessa. Parlamentarismi ei poista, vaan paljastaa sen, että demokraattisimmatkin porvarilliset tasavallat ovat olemukseltaan luokkasorron välineitä. Parlamentarismi, auttaessaan valistamaan ja järjestämään monin verroin laajempia väestöjoukkoja kuin ne, jotka aikaisemmin ovat osallistuneet aktiivisesti poliittisiin tapahtumiin, ei valmistele tällä pulien ja poliittisten vallankumousten poistamista, vaan kansalaissodan suurinta kärjistymistä näiden vallan-

kumousten aikana. Pariisin tapahtumat vuoden 1871 keväällä ja Venäjän tapahtumat vuoden 1905 talvella osoittivat selvääkin selvemmin, että sellainen kärjistyminen tapahtuu kiertämättömästi. Hetkeäkään empimättä Ranskan porvaristo teki proletaarisen liikkeen kukistamiseksi liiton koko kansakunnan vihollisen, vierasmaalaisen sotaväen kanssa, joka oli hävittänyt sen isänmaata. Ken ei ymmärrä parlamentarismia ja porvarillisen demokratismin kiertämättömyyttä sisäistä dialektiikkaa, joka johtaa kiistan ratkaisemiseen joukkomittaisella väkivallalla vielä jyrkemmin kuin entisaikaan,— hän ei pysty milloinkaan harjoittamaan tämän parlamentarismia pohjalla periaatteellisesti johdonmukaista propagandaa ja agitaatiota, joka todella valmentaa työväenjoukkoja osallistumaan voitokkaasti sellaisiin „kiistoihin”. Kokemus, joka on saatu liittojen, sopimuksien, blokkien teosta sosialireformatorisen liberalismia kanssa Länessä ja liberaalisen reformismia (kadetit) kanssa Venäjän vallankumouksessa, on osoittanut vakuuttavasti, että nämä sopimukset vain tylsistyttävät joukkojen tietoisuutta, että ne eivät voimista, vaan heikentävät joukkojen taistelun todellista merkitystä sitoen taistelevia sellaisiin aineksiin, jotka ovat vähiten kykeneviä taistelemaan sekä erittäin horjuvia ja petollisia. Ranskalainen millerandilaisuus — suurin koe, joka on tehty revisionistisen poliittisen taktiikan soveltamisen alalla laajassa, todella kansallisessa mitassa,— on käytännössä antanut revisionismista sellaisen arvion, jota koko maailman proletariaatti ei milloinkaan unohta.

Revisionismin taloudellisten ja poliittisten tendenssien luonnollisena täydennyksenä oli sen suhtautuminen sosialistisen liikkeen lopulliseen päämäärään. „Lopullinen päämäärä ei ole mitään, liike on kaikki kaikessa”, tämä Bernsteinin siivekäs sanonta ilmaisee revisionismin olemuksen paremmin kuin monet pitkät järkeilyt. Menettelynsä määrääminen tapauksesta tapaukseen, mukautuminen päivän tapahtumiin ja poliittisten pikkuseikkojen käänteisiin, proletariaatin perusetujen ja koko kapitalistisen järjestelmän, koko kapitalistisen kehityksen peruspiirteiden unohtaminen, näiden perusetujen uhraaminen todellisten tai oletettujen hetkellisten etujen vuoksi — sellaista on revisionistinen politiikka. Ja itse tämän politiikan olemuksesta johtuu eittä-mättömästi, että se voi saada loputtomiin erilaisia muotoja

ja että jokainen vähänkin „uusi” kysymys, vähänkin odottamaton ja ennakoita arvaamaton tapahtumain käänne, vaikka tämä käänne muuttaisi vain pienen osittain ja aivan lyhyeksi ajaksi kehityksen peruslinjaa, tulee välttämättömästi aiheuttamaan aina yksiä tai toisia revisionismin muunnoksia.

Revisionismin kiertämättömyys johtuu sen luokkajuurista nykyaikaisessa yhteiskunnassa. Revisionismi on kansainvälinen ilmiö. Kenelläkään vähänkin tietävällä ja ajattelevalla sosialistilla ei voi olla pienintäkään epäilystä sen suhteen, että ortodoksien ja bernsteinilaisten suhde Saksassa, guesdelaisten ja jauresilaisten (nyt varsinkin brousselaisten) suhde Ranskassa, sosialidemokraattisen liiton ja Riippumattoman työväenpuolueen suhde Englannissa, Brouckèren ja Vandervelden suhde Belgiassa, integralistien ja reformistien suhde Italiassa, bolshevikien ja menshevikien suhde Venäjällä on kaikkialla olemukseltaan yhdenluontoista, huolimatta kansallisten olojen ja historiallisten seikkojen suunnattomasta erilaisuudesta kaikkien näiden maiden nykyisessä tilassa. „Jakaantuminen” nykyisen kansainvälisen sosialismin sisällä käy itse asiassa jo nyt *yhtä* linjaa maailman eri maissa todistaen tällä suunnatonta edistysaskelta siihen verraten, mitä oli 30—40 vuotta sitten, jolloin eri maissa taistelivat eriluontoiset tendenssit yhtenäisen kansainvälisen sosialismin sisällä. Ja se „revisionismi vasemmalta”, joka on nyt hahmottunut romaanisissa maissa „vallankumouksellisena syndikalismina”¹², myös sovittautuu marxilaisuuteen „oikein” sitä: Labriola Italiassa ja Lagardelle Ranskassa tuon tuostakin vetoavat väärin-ymmärretystä Marxista oikein-ymmärrettävään Marxiin.

Emme voi tässä pysähtyä erittelemään sitä, millaista on aatteelliselta sisällöltään *tämä* revisionismi, joka ei ole vielä läheskään niin kehittynyt kuin opportunistinen revisionismi, ei ole kansainvälistynyt eikä joutunut kestämaan ainoatakaan suurta käytännöllistä ottelua edes yhden maan sosialistista puoluetta vastaan. Sen vuoksi rajoitumme siihen „revisionismiin oikealta”, jota edellä kuvailimme.

Mistä johtuu sen kiertämättömyys kapitalistisessa yhteiskunnassa? Minkä vuoksi se on syvempi kuin ovat kapitalismin kehityksen kansallisten erikoisuuksien ja asteiden eroavaisuudet? Sen vuoksi, että jokaisessa kapitalistisessa

maassa rinnan proletariaatin kanssa on aina laajoja pikkuporvariston, pienisäntien kerroksia. Kapitalismi on syntynyt ja sitä syntyy alituisesti pientuotannosta. Kapitalismi luo kiertämättömästi uudelleen kokonaisen joukon „välikerroksia” (tehtaan lisäke, kotityö, pikkuverstaat, joita on hajallaan kautta koko maan suurteollisuuden, esim. polkupyörä- ja autoteollisuuden vaatimusten vuoksi, j.n.e.). Nämä uudet pientuottajat joutuvat yhtä kiertämättömästi heitettyiksi vuorostaan proletariaatin riveihin. On aivan luonnollista, että pikkuporvarillinen maailmankatsomus purkautuu yhä uudelleen esiin laajojen työväenpuolueiden riveissä. On aivan luonnollista, että niin täytyy ollakin ja tulee alati olemaan aina proletaarisen vallankumouksen vaiheeseen saakka, sillä olisi syvästi erheellistä luulla, että on välttämättöntä väestön enemmistön „täydellinen” proletarisoituminen, jotta sellaisen vallankumouksen suorittaminen käy mahdolliseksi. Se, mitä me nyt useinkin koemme ainoastaan aatteellisesti: kiistat Marxiin tehtyjä teoreettisia oikaisuja vastaan,— se, mikä nyt purkautuu esiin käytännössä vain työväenliikkeen erillisissä osakysymyksissä taktillisina erimielisyyksinä revisionistien kanssa ja jakautumisina tällä pohjalla,— se on työväenluokan vielä ehdottomasti koettava verrattomasti laajemmassa mitassa, kun proletaarinen vallankumous kärjistää kaikki kiistakysymykset, keskittää kaikki erimielisyydet kohtiin, joilla on mitä välittömin merkitys joukkojen menettelyn määrittelemiselle, pakottaa taistelun tuoksinassa erottamaan viholliset ystäväistä, heittämään pois huonot liittolaiset, jotta voidaan antaa ratkaisevia iskuja viholliselle.

Vallankumouksellisen marxilaisuuden aatteellinen taistelu revisionismia vastaan XIX vuosisadan lopulla on ainoastaan alkunäytöstä proletariaatin suuriin vallankumoustaisteluihin sen kulkiessa eteenpäin asiansa täydellistä voittoa kohti pikkuporvariston kaikista horjumisista ja heikkouksista huolimatta.
